

režejo in potem zrnje z roko od mesa odloči. Zrnje potresa po pesku, da se posuši, potem je poberó, in kakao je gotov za trgovino. V Karakasu zakopljejo kakao za štiri do šest dni, da v zemlji povre, potem ga na solncu dobro posuše. Na ta način dobivajo najboljši kakao, ki v trgovino prihaja. Za evropsko trgovino se kakao nasuje v brode kot žito, a v evropskih lukah ga še le v vreče zmečejo. Samo najboljše vrste nasujejo koj doma v vreče.

Kakao potuje sedaj v tvornice, kjer ga čakajo velike spremembe. Najpreje dojde v velike posode, v katerih ga na ognju prže, da se more koža laglje odlupiti. Pri tem prženju se razvija v zrnju jako ugoden aroma, kakor pri kavi, in kakao zgubi grenki okus. V mlinu se potem sprženi kakao zdrobí, in odlupljene ljuske z veterinjačo odpišejo. Ali te ljuske se ne zavržejo, temveč se prodajo kot kakaov čaj. Kedar je vse to storjeno, tedaj še le imajo najglavnejše delo ž njim.

(Konec prihodnjic.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Minuli petek obravnaval se je primeroma kratek dnevni red peterih točk, toda zadnja točka „zdravstvena postava“ bila je predmet velike važnosti ter se je tudi razpravljala primeroma bolj obširno. — Po državnem zdravstvenem zakonu pripada en del skrbi za javno zdravstvo občinam, en del oskrbuje — do ne določene meje — država.

Naša dežela imela je do sedaj ustanovljenih 43 služeb za okrajne zdravnike, katere imajo deloma rano-celniki, deloma doktorji zdravstva. Na mesto teh imajo se vpeljati zgolj doktorji zdravstva, ker so se že popolnoma opustili zavodi, v katerih so se izučevali rano-celniki.

Število občinskih zdravnikov odločilo se je za sedaj na 36.

Za vsak sodnijski okraj namenjen je sedaj en občinski zdravnik, sedež odločuje mu deželno politično oblastvo, dogovorno z deželnim odborom, prav tako pooblastena sta tudi ta dva oblastva, število občinskih zdravnikov v okraju pomnožiti, ako se kaže potreba. Stvarne potrebšične in pa plače zdravnikov nosijo dotične občine, ako bi pa plače znašale več kot 2% naklade prizadetih občin, preide pa to breme na deželni zaklad, katerega zadevajo tudi pokojnine zdravnikov njihovih udov in sirot. — Gospodarstvo zdravstvenega okraja vodi posebni odbor, v katerem so župani dotičnih občin, ako pa štejejo te nad 1000 prebivalcev, pristopijo z župani vred, pa tudi občinski svetovalci.

Razprava o tej postavi vršila se je v zbornici primeroma v soglasji, edino, kar se je od nemške strani ugovarjalo, bil je nek zmeden predlog, da naj bi se deželni odbor pooblastil, samo v izrednih slučajih pripoznati pokojnine zdravnikom, se imajo v te službe prevzeti.

V včerajšnji XIV. seji rešil se je obširni dnevni red 15 točk, med katerimi tudi jako važne:

- a) o novih zgradbah v prisilni delavnici;
- b) o prizidavanji dveh izdelkov blaznice na Studencu;
- c) o premeščenju deželne bolnice iz mesta ven, ako se dobi v ta namen zadostne podpore;
- d) o povračilu škode, prizadete po lovu in po divjaščini;
- e) o prošnji za zgradbo mostu čez Savo pri Radečah;
- f) in o prošnji kmetijske družbe, da bi se premenil deželni zakon gledé plemennih bikov.

V včerajšnji seji predložil se je tudi načrt novega cestnega zakona in zakona o uvrstitvi cest tudi v novo vrsto deželnih cest. Ta predlog izročil se je upravnemu odboru, ki ga bode sprejel takoj v razpravo.

Razprave v tej seji postale so živahne samo pri razmeroma ne pomenljivih točkah lovskega poškodovanja. Tu pripetila se je prav neljuba praska med poročevalcem Hrenom, ki je predlagatelju premembe poslancu Krsniku podtikal sebične namene, na kar ga je pa ta zavrnil z ne menj ojstrim odgovorom.

Prihodnja seja z bogatim dnevnim redom je jutri četrtek dne 19. januarija. — Deželnozborsko delovanje bode prav težko dognati do ponedeljka 23. januarija.

Naši dopisi.

Dobrova 18. januarija. (Požar.) Včeraj ponoči ob pol 12. uri užgalo se je pri Marinku na Švici hiš. št. 2. Pogorelo mu je, kar je bilo pri poslopjih lesenega, vse, to je, krov na hiši, a pod in hlev pa do tal. Kako je ogenj nastal in kje ravno je goreti pričelo, se ne vé, ker, ko je bilo že v vseh podstrešjih vse v plamenu, so se prestrašeni ljudje iz spanja prebudili. Živino rešili so z največjo težavo izpod gorečih krovov. Ljudi bilo je hitro vse polno na mestu pogorišča, kateri so delali za žive in za mrtve, da so ogenj na goreča poslopja omejili. Vžgala bila se je tudi že na Florijanovi hiši (št. 6) slamnata streha, a hvala Bogu, neumorno delujoči gasilci so jo pogasili. Dobro je, da je še po vseh strehah sneg; ko bi tega ne bilo in bi se bila le še imenovana streha, kot se je, vnela, zapadla bila bi cela vas Švica vničevalnemu elementu. — Pogorelec ima dosta nad 1000 gold. škode; zgorela mu je tudi vsa krma. Zavarovan je bil pri „Slaviji“ za 600 gold. Bog nas varuj ognja in sv. Florijan! Dobrovec.

Iz Ljubljane. — Kozé v Ljubljani. Dolgo časa nahajala se je v izkazih ljubljanskih mrličev kot smrtna bolezen večini prostih ljudi neznana bolezen „Variola“. Ko so pa mrličji za to boleznijo postali nekoliko premnogobrojni, premenilo se je tudi njeno ime v „osepnice“ ali „koze“ in zdravniški uradi morali so proglasiti epidemičen značaj bolezni. Kaj bo s šolami, se danes še ne vé, pa ker je ravno med učenci že izkazanih več obolelih in tudi nekaj umrlih, ni verjetno, da bi se podučevanje nadaljevalo, ako se bode bolezen, kakor do sedaj, širila.

Andrej Einspieler.

Minuli ponedeljek dne 16. januarija ob 9. uri zjutraj umrl je starosta slovenskih politikov, izrekoma apostol koroških Slovencev, Andrej Einspieler, čegar velikanske zasluge za slovenstvo sploh, čegar značajnost, neupogljivost in iskrena ljubezen za narod naš se je pokazala v tako lepem svitu o priliki zlatomašništva njegovega dne 21. avgusta minulega leta.

Koliko ljubezen je gojil ves slovenski narod za pokojnika, priča vsestranska vdeležba naroda našega pri omenjeni slovesnosti, katero popisuje gosp. A. Kalan v knjižici „Einspieler — zlatomašnik“. Spominska knjižica, vredil Andr. Kalan, kaplan, tiskala „katoliška tiskarna“. — Iz te knjižice priobčimo v prihodnjih listih polagoma nagovor zlatomašnikov in slavnostni govor.

Odbor družbe sv. Mohorja razpošilja sledeče naznanilo smrti Einspielerjeve:

„Častitim udom družbe sv. Mohorja in narodu slovenskemu naznanjamo srce pretresujočo izgubo moža nam vsem najdražjega. Po osem tedenskem bolehanju in hudem trpljenju izročil je svojemu Stvarniku krepostno dušo svojo prečastiti

Monsignor Andrej Einspieler,

častni kamornik sv. Očeta, kn. šk. duhovni svetovalec, zlatomašnik, dosluženi c. kr. profesor viših realnih šol v Celovcu, dež. poslanec, častni občan mnogih slov. srenj itd. itd., dne 16. prosinca t. l. ob 9. uri zjutraj v 75. letu svojega prezasluznega življenja, po večkratnem prejemu sv. zakramentov.

Družba sv. Mohorja žaluje za njim kot svojim očetom: blagi rajnci jej je bil dejanski ustanovnik, prvi predsednik, potem podpredsednik in blagajnik do sedaj.

Podrl se je z njim najmočnejši steber mnogim dobrodelnim napravam in družbam: odstopil je z bojnega polja neprestrašeni boritelj za „vero, dom, cesarja“; — s krvavečim srcem plakajo koroški Slovenci za svojim voditeljem.

Le blažilna misel na previdnost božjo, ki čuva nad nami, more nas tolažiti.

Pogreb bode v sredo dne 18. t. m. ob pol 3. uri popoldne. Telo predragega pokojnika bode na lastnem domu, Pavličeve ulice št. 7, in v drugič v stolni cerkvi blagoslovljeno in potem na Št. Rupertske pokopališču v družbe sv. Mohorja lastnem grobu pokopano.

Mrtvaška opravila bodo v četrtek dne 19. t. m. ob 10. uri zjutraj v samostanski cerkvi oo. kapucinov.

Bog mu daj večni mir in pokoj!

V Celovcu, dne 16. prosinca 1888.

Odbor družbe sv. Mohorja.

„Novice“, katerim je bil pokojnik vedno zvest podpornik, sklepajo poročilo o tej žalostinki z lastnimi besedami Einspielerjevimi, s katerimi je sklepal nagovor svoj pri slavnosti zlatomašništva. Einspieler je takrat sklepal: „In še nekaj, predragi! Kmalu: prej ali pozneje bote slišali: „Einspielerja so pokopali“; oj, prosim Vas, ko to slišite, tedaj na me nikar ne pozabite, tedaj za me molite in obljubim Vam, da tudi jaz, ako pridem po božjem usmiljenju v nebesa, ne pozabim v nebesih Vas, ne pozabim nad vse mi dragega naroda slovenskega!“

— Za pokojnega A. Einspielerja priredil je klub narodnih poslancev danes dopoldne ob pol 10. uri v Šentjakovski cerkvi mrtvaško sv. mašo, katero je imel g. kanonik Klun. — V Celovec odposlal je klub krasen venec.

— Stritarjevih zbranih spisov prišla sta ravnokar na svitlo snopiča 28. in 29.

— Gledé sklepa šol ljubljanskih čujemo, da bi se znalo prvo polletje šolskoga leta nekoliko pred skleniti, in drugo polletje potem nekoliko kasneje pričeti, ako se epidemija osepniška še dalje tako širi, kakor se je to godilo zadnje dni.

— Gospod Hočevan, c. kr. okrajni glavar kočevski, kateri je bil na enako dobrem glasu kot spreten glavar, kakor tudi pri svojem prejšnjem službovanju v Postojni kot poročevalec v zemljiško-odveznih zadevah, prestopil je zarad starosti in deloma bolehnosti v stalni pokoj ter se preselil v Ljubljano. — V Kočevji priredili so gospodu glavarju častitelji njegovi k slovesu lep obed v gostilni „pri Pošti“.

— Klub narodnih poslancev v Ljubljani poslal je v Celovec do družbe Sv. Mohorja sledeč telegram:

„Klub narodnih poslancev izreka živo sočutje o britki zgubi, ki je vsled Einspielerjeve smrti zadela Koroško in ves rod slovenski. Dr. Poklukar, načelnik.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor prične svojo delovanje prihodnjo sredo dne 25. januarija z nepomenljivim dnevnim redom, nasproti pa se pričakuje, da uže takoj ta dan vlada prinaša važnih predlogov, pa tudi stranke zbornice bodo se bržčas oglasile takoj prvi dan, izrekoma gledé desnice sodimo, da se bode oglasila kmalu. — Položaj boljša se dalje bolj in bolj, izrekoma je s Petrograda prihajajoč telegram z dne 17. t. m., vplival pomirljivo, ta izreka: da je car izrekel v razpisu do glavnega guvernerja Moskovskega kneza Dolgorukov-a, trdno nado, da bode tudi v tem letu in pa v prihodnjih letih mir dopuščal, vse moči posvetiti notranjemu razvoju?

Na položaj vpliva se ve da prav merodajno stanje Bolgarskega vprašanja. — Tamošnje sedanje razmere so — naravno — Ruski neljube, in da si ta prizadeva tam zopet v veljavo spraviti svoj vpliv — je naravno. — Sedaj — zadnje dni poskušala se je še rabuka, po kateri bi se imel s prestola odriniti sedanji vladar princ Ferdinand Koburški. — Ta rabuka je spodletela, sedanja Bolgarska vlada je v inozemstvu nabrane upornike razkropila in deloma pobila; med temi nekega Nabukova pri katerem so se našla jako pomenljiva pisma.

Česka. — Na mesto odstopivšega poslanca doktor Kajzl-a izvoljen je bil včeraj v mestni skupini časlavski Mladočeh Herold z 968 glasovi, staročeski kandidat Hubaček dobil je le 351 glasov. Česki državno-